

(əvvəli ötən şənbə sayımızda)

"Açıldı mücrü, örtüldü mücrü, boşaldı mücrü"- bu sətirler həyatın dialektikasını, şəreflə yaşamış bir ailənin çətin, məşəqqətli, amma həm də sevinc-lərlə, uğurlarla, xoş an-larla dolu olan ömür yolunu səciyyəlandırır.

Gülhüseyn Hüseynoğlunun bu qəbildən olan mənsur şeirlərini HƏYAT LÖVHƏLƏRİ də adlandırmaq olar. "İnsan", "İlk qədəm", "Işıq və zülmət", "Mücdəci", "Gənc ananın etirafı", "Bənövşə əfsanəsi", "Gözəl", "Küsülülər", "Kişilik", "Ən sağalmaz yara" mənsur şeirləri ona görə maraqla oxunur ki, bu yazılarda real həyat hadisələri öz əksi-ni tapır. Xeyir və şəər, işıq və zülmət, sevgi və nifrət, vəfa və xəyanət..mənsur şeirlərdə bədii təzadların silsilə-sini təşkil edir. Yazıçının mənsur şeirləri içərisin-də ayrı-ayrı görkəmli sənətkarlara, onların ömür yoluna həsr olunan nümunələr də maraqlı doğur.

"Yox, sən gözsüz qal-madın" mənsur şeiri M.Ə.Sabirə, "Deyirsən" mənsur şeiri isə dahi Füzuliyə xalq məhəbbə-tinin ifadəsi kimi səslə-nir."Abdulla Şaiqin xatirəsinə", "Sonası" (Cəfər Cabbarlının həyat yolda-şına həsr olunub), "Bir mahnı var" ("Ü.Hacıbə-yovun "Sənsiz" mahnı-sından söz açılır), "Tar çalınır" (M.Müşfiqin məşhur "Oxu tar" şeiri və Qurban Pirimiovun tarda möcüzələr yarat-ması), "Tar Londonda çalınır" (Londonda Azər-baycan tarının ingilisləri hey-rətə gətirməsi), "Aman" (Həqiqət Rzaye-vanın xatirəsinə)...mənsur şeirləri sənətin qüdrətinə, sənətkarın hünə-rinə yazılan mətnlərdir.

Gülhüseyn Hüseynoğlunun nəsr yaradıcılı-ğı da özünəməxsusluğu ilə seçilir. Onun novella, hekayə və povestləri ya-şadığı dövrün sosial-mə-nəvi ab-havasını əks et-dirir və bu nəsr əsərləri-nin əsas mövzusu da müasir insanın həyatın-dan, dünyaya, gerçəkli-yə, yaşadığı mühitə, ailə-yə, sevgiyə, təbiətə,

işlədiyi kollektivə münasibətindən doğan hadisələr üzərində qurulmuşdur. Novellaları içərisin-də "Nigarançılığın sonu" nəsrimizdə uğurlu bir hadisə kimi qeyd edilir.

İki gözəl insan-zər-gərlik mağazasında satı-cı işləyən Nazəninlə neftçıxarma briqadasında usta köməkçisi işləyən Mustafa arasında yara-nan adi ünsiyyət get-ge-də qarşılıqlı məhəbbətə çevrilir.Hər ikisi hiss edir ki, tale onları əbəş yerə bir-biri ilə qarşılaş-dırmayıb, amma hissəli-rni bürüzə verməkdə uzun müddət tərəddüd edirlər. Nazənin: "Onsuz yaşaya bilərəmmi..necə olsa, özümü ələ alaca-ğam". Hisslərimi boğaca-ğam"-deyisə də, özünü o yerə qoymur, Mustafanı sevir. Mustafa da kən-dən qayıdandan sonra qərara alır ki, ürəyində gün-gündən ona rahatlıq verməyən "mənim sev-diyim qız sən-sən, Nazə-nin, sən!" kəlmələrini sevdiyi qıza söyləsin. Beləliklə, əsl, saf bir sev-gi iki ürəyi əbədi birləş-dirir, nigarançılığa son qoyulur.

Akademik Bəkir Nəbi-yev "Nigarançılığın sonu" novellasını G.Hüseynoğlunun ədəbi uğuru hesab edir və yazır ki: "Bu əsəri kiçik povest də adlandırmaq olar. Onun əsas qəhrəmanlarının xarakteri əsərdə aydın cizgilərlə işlənmişdir" (B.Nəbiyev. "Səmimi hekayələr", "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzeti, 10 avqust 1963).

Gülhüseyn Hüseynoğlunun hekayələrini mövzular üzrə müəyyən bölgülərə ayırmaq istə-məzdik. Lakin onları küllən HƏYAT HEKAYƏ-LƏRİ adlandırmaqla bilərik. Ailə münasibətləri, gən-clərin sevgi duyğuları, vəzifəpərəstliyin, karye-rizmin, cəmiyyətə zidd digər mənfi halların tən-qidi, halal əməyin tərən-nümü, əhatə, atalara sonsuz ehtiram, mənəvi saflığa çağırış və baş-qa həyatı məsələlər onun hekayələrinin əsas qayəsini təşkil edir. Onun təqdim etdiyi qəhrəmanlar adi insanlardır, lakin bu adi insanlar mən-nən saf və işıqlı, təmiz və xeyirxahdılar. "Vaxt keçirdi" hekayəsinin qəhrəmanı Türkan gözəl

bir qızıdır, həyatında bir çox bədbəxtliklərlə üzlə-şib, atası da, anası da çoxdan ölüb. Gözəldir, mənən safdır və həyatda kimin pts, kimin yaxşı ol-duğunun da fərqi-nə va-rır. Buna görə də Sərfi arvadın oğlu Əbülün ev-lənmək təklifini rədd edir. O, Neft daşlarında birgə işlədiyi Müqbilə könül verir. Adi bir əhvalatdır, ancaq G.Hüseynoğlu bu adi əhvalatı maraqlı hadisələrlə oxu-cuya çatdırır. "Geoloq qız" hekayəsində isə başlanğıc və sonluq tə-zad təşkil edir. Belə ki, iki gəncin-Neft daşların-da işləyən Yadigarla Xa-lisənin saf, təmiz məhəbbəti, bir-birinə könül verib toya hazırlaşmaları sonda faciə ilə bitir- "Xa-lisə zülüm-zülüm ağlayır, kamança inildəyirdi.Neft daşlarında müsibət ol-muşdu. Palçıq təpəsində ayrıca özüllərdə iki qazı-ma briqadasının adam-ları dəhşətli fırtınada hə-lək olmuşdular. İyirmi iki nəfəri qərq etmişdi müd-hiş fırtına. Yadigar bu gün qayıdacaqdı. Xa-lisəylə Bakıya gedəcəkdı. Yadigarın elçiləri Xalisə-gilə gələcəkdilər.." (G.Hüseynoğlu. Məhəb-bətdirmi bu.Bakı, "Gən-cilik", 1996, səh. 179).

Bu iki hekayədə təsvir olunan əhvalatlar əsa-sən ailədə və qəhrəman-ların işlədiyi Neft daşla-rında cərəyan edir. An-caq müəllif istehsalatla bağlı məsələlərə toxun-mur, diqqəti təqdim et-di-yi obrazların əmək fəa-liyyətinə deyil, mənəvi aləminə yönəldir. İsteh-salat sadəcə bir fon kimi diqqəti cəlb edir.

Gülhüseyn Hüseynoğlunun bir sıra heka-yələrində məktəb həya-tından, müəllim-şagird münasibətlərindən, ailə tərbiyəsindən bəhs edir, ali məktəbdə dərs deyən müəllimləri də unutmur. ("Bərk ayaqda", "Məsələ aydındı", "Problem Nə", "Evde uşaq böyüyürdü" "Öz gözündə", "Ata olandan sonra", "Bir həf-təlik salamlama", "Bizi də özün kimi bil", "İmta-han" "Növbətçi təbə-süm" və s.).

Müəllif bu hekayələr-də də əsas diqqətini təsvir etdiyi obrazların mənəvi aləminə yönəldir, xasiyyət-cə, xaraktercə bir-birinə zidd insanların

psixologiyasına, hiss-duyğular aləminə diqqət yetirir.

"Ata düşüncələri" sil-siləsindən olan hekayə-lərin heç birində bir ata digərinə oxşamır. Bu da onu göstərir ki, müəllif həyata, insanlara eyni prizmadan baxmır, diq-qətlə müşahidə edir, fər-qləri, ayrılıqları seçə bi-lir.

Gülhüseyn Hüseynoğlu "Yana-yana", "Adam istəsə", "Xəzərin qoynunda" adlı üç po-vestin də müəllifidir. He-kayələrindəki incə mü-şahidə qabiliyyəti, təq-dim etdiyi obrazların səciyyəvi xüsusiyyətlərini aç-a bilmək səriştəsi, sü-ceti maraqlı, düşündürü-cü hadisələr əsasında inkişaf etdirməsi onun povestlərində daha ay-dın nəzərə çarpır.

"Yana-yana" povesti böyük el sənətkarı Aşıq Ələsgərin gənclik illərindən söz açır. Lirik hiss-ləri, insan qəlbinin, in-san sevgisinin ən zərif, kövrək məqamlarını əks etdirən bu povest ilk cümləsindən başlamış oxucunu öz ardınca çə-kir, gənc Ələsgərin ke-çirdiyi hissələr, onun varlı evində nökrəçilik etmə-si, burada Səhnəbanuya aşiq olması, onun eşqiylə gözəl qoşmalar söylə-məsi və nəhayət, bu eş-qin qarşısına çıxan ma-niələr..bütün bunlar Aşıq Ələsgərin tərcümeyi-halı ilə uyğundur. Lakin təbii ki, tərcümeyi-halla bədii əsər arasında eynilik ola bilməz.

Çünki bədii əsərdə qəhrəmanın keçirdiyi hissələr, onun çevgisi, əhatə olduğu mühit və qarşılaşdığı çətinliklər müəllifin bədii təxəyyü-lünün məhsuludur və Gülhüseyn Hüseynoğlu professional bir yazıçı kimi bunları ustalıqla təsvir edə bilmiş-dir.Müəllifin digər iki po-vesti qəhrəmanların ist-kehsalat-əmək fəaliyyəti ilə bağlıdır və açığı de-yək ki, bu əsərlər G.Hü-seynoğlunun nəsr əsər-ləri içərisində o qədər də seçilmir, fərqlənir.

Gülhüseyn Hüseynoğlu Azərbaycan ədəbiyyatında mənsur şeir ustası və bir sıra maraqlı, orincinal nəsr əsərlərinin müəllifi ki-mi özünəməxsus yer tutur və bu əsərlər onu bir sənətkar kimi yaşa-dacaqdır...